

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”
ФАКУЛТЕТ “МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ”
КАТЕДРА “АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ”
КОНСПЕКТ¹

ЗА КОМПЛЕКСЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
СПЕЦИАЛНОСТ „БИЗНЕС АДМИНИСТРАЦИЯ И МЕНИДЖМЪНТ” -
„МЕНИДЖМЪНТ НА ТУРИЗМА“

ПЪРВИ РАЗДЕЛ. “МЕНИДЖМЪНТ”

1.1. Управление - същност и основни характеристики. Система за управление. Субект и обект на управление. Мениджмънтът като специфичен вид управление в социалната област. Управленски функции – видове и особености. Цикъл на управление.

1.2. Научен мениджмънт - възникване и развитие. Класическа школа. Основни представители. Ф. У. Тейлър - основни принципи, функции и приноси. Теория на Х. Форд за управлението на големия концерн. Дванадесет принципа на производителността на Х. Емерсън.

1.3. Административен мениджмънт – възникване и развитие. Административната теория на А. Файол. Принос на Л. Гълик и Л. Ъруик. Учението на М. Вебер за идеалната бюрократична организация.

1.4. Школа за човешките отношения. Основни представители. Основни принципи в школата за човешките отношения. Елтън Мейо и Хоутърнските експерименти.

1.5. Лидерски теории. Управленската матрица на Блейк и Моутън. Макгрегър и неговите теории „Х” и „У”.

1.6. Управленско решение - същност и особености. Видове управленски решения. Типология на решаваните проблеми. Цикъл на управленското решение.

1.7. Делегиране на права – същност, особености, граници. Методически подход. Проблеми и трудности при делегирането на права.

1.8. Стил на ръководство – същност и типове. Индивидуален стил на ръководителя. Ситуационен стил на ръководство.

1.9. Теория “Z” – същност, принципи, етапи на реализация. Сравнителен анализ на американската и японската системи на управление.

1.10. Организационни структури на управление (ОСУ) - същност и основни компоненти. Характеристика на видове ОСУ.

¹ Конспектът за комплексен Държавен изпит по „Бизнес администрация и мениджмънт” се състои от две части. Направени са билети с включени по три въпроса във всеки билет, съответно от *Първа част* – 2 въпроса и от *Втора част*, която е специализирана за БАМ-МТ – 1 въпрос.

1.11. Концепция за жизнен цикъл на продукта (ЖЦП) – същност и практическа приложимост. Криви на ЖЦП. Изменение на маркетинговия микс в различните етапи на ЖЦП. Стратегия за разработване на нови продукти. Особенности на вземането на решение за покупка на нов продукт.

1.12. Потребителски пазар и индустриален пазар – същност и сравнителен анализ. Характеристика и модел на поведение на потребителите на двата вида пазари. Процес на вземане на решение за покупка – етапи, характеристика на етапите; характеристика на търсенето и др.

1.13. Пазар на организациите – същност и особености. Характеристика на организациите-потребители.

1.14. Маркетингова информационна система (МИС) – същност. Подсистеми на МИС. Методика на маркетинговите изследвания. Видове маркетингова информация. Видове маркетингови проучвания.

1.15. Сегментиране на пазара – същност и основни сегментационни променливи. Подходи при сегментиране. Избор на целеви пазарни сегменти. Позициониране на продукта на пазара.

1.16. Класификация на продуктите (потребителски и индустриални) – видове потребителски продукти според свойствата и според търсенето; видове индустриални продукти. Търговска марка. Опаковка, маркировка и обслужване на потребителя. Продуктов асортимент и номенклатура.

1.17. Субконтрактните отношения – основна форма на взаимодействие между малкия и големия бизнес. Същност. Видове субконтрактинг – търговски и промишлен. Модел на развитие на субконтрактната система.

1.18. Франчайзинг – възможности за взаимовръзка на малките предприятия с големия бизнес. Същност. Характеристика на видовете. Договор за франчайзинг – права и задължения на страните по договора.

1.19. Кластъринг – същност, характерни особености и значение. Принципи на организация на клъстърната система. Видове клъстъри. взаимодействие между малкия и големия бизнес.

1.20. Толингът – нова форма на международна кооперация между малкия и големия бизнес. Толингът като икономическо явление. Мотиви за осъществяване на толинговите операции. Влияние на толинговите операции върху страните с ниски разходи за работна заплата. Влияние на толинговите операции върху реализиращите ги индустриално развити страни

1.21. Аутсорсинг – същност, видове, сфери на приложение, предимства, недостатъци, рискове. Методология на приложение на аутсорсинга. Аутсорсингов план – същност, компоненти. Административен аутсорсинг.

1.22. Предприемачески мрежи – същност и видове. Мрежовизация. Виртуални мрежи. Развитие на системата от големи и малки и средни предприятия.

1.23. Предприемачество – същност и основни характеристики като социално-икономическо явление. Лични качества и делови навици на предприемача. Ключови фактори за успех на бизнеса. Предприемачески план – основни структурни елементи. Генериране и оценка на идеи за стартиране на собствен бизнес.

1.24. Управление на иновациите – същност, значение, понятиен апарат, класификация на видовете иновации. Процес на генериране на идеи – източници, фактори, методи. Оценка и избор на идеи – системен подход и анализ, методи, етапи и критерии. Превръщане на идеята в иновации - формиране на концепцията.

1.25. Разпространение на иновациите – дифузия. Фактори влияещи върху скоростта на разпространение. Механизми за разпространение на иновациите.

1.26. Жизнен цикъл на иновационен продукт и иновационна технология. Фактори определящи жизнения цикъл. Степен на иновативност на продукти и процеси.

1.27. Организация на иновационната дейност – обща постановка. Организационни структури. Финансиране на иновационната дейност - източници на финансиране, определяне размера на инвестициите.

1.28. Организационно поведение – същност и фактори. Процес на възприемане. Същност и класификация на организациите. Организацията като отворена система. Класификация на организационните цели. Модел на Грос.

1.29. Организационна култура – характеристики, елементи, функции и равнища на организационната култура. Класификация на организационните култури. Фактори, влияещи на развитието на организационната култура.

1.30. Поведение на организациите при стратегически промени. Поведенски модели на организации с реактивно и активно управление. Холистичен подход на планиране на промените. Основни умения и способности на ръководителите, които управляват промените.

1.31. Организационна социализация – същност и модел на организационната социализация. Техники на организационна социализация. Роли и норми на поведение. Ролеви епизод. Варианти на взаимодействие при ролеви епизод. Asch ефект. Начини за управление на работното поведение: поведенческа модификация и самоуправление.

1.32. Контролинг, контрол, мениджмънт – сравнителен анализ. Същност на контролинг системата и обхват на контролинг – процеса в организацията. Контролинг на бизнес-процесите. Схема на Браун за измерване на процесите.

1.33. Стратегически и оперативен контролинг – същност и инструменти. Балансираната система от показатели.

1.34. Стратегическо управление – същност и основни понятия. Понятието „стратегия” – същност и характеристика. Мисия на фирмата – елементи на мисията и нейното определяне. Стратегическа визия – особености и критерии при формулирането и.

1.35. Методи за стратегически анализ. Същност и приложение на матрицата на Бостънската консултантска група. Съдържателен обхват на матрицата General Electric. Приложение на SWOT-матрицата като средство за ситуационен анализ. SPACE анализ. Инженерно-стойностен анализ и модел на Портър за 5-те сили, които действат в конкурентна среда.

1.36. Видове стратегии. Основни видове корпоративни и бизнес стратегии. Класификация на стратегиите според Т. Коно.

1.37. Стратегическо планиране – същност. Необходимост от стратегическо планиране. Стратегически план – компоненти и методика на разработване.

1.38. Съвременни средства в стратегическото управление. Управление на риска – същност и видове риск. Стратегии на риск-мениджмънта. Управление по слаби сигнали – избор на времето за ответни мерки.

1.39. Бизнес планиране – същност, принципи, видове планове. Подходи при планиране. Показатели.

1.40. Бизнес план – съдържание, структура, методика на разработване. Информационно осигуряване на плановата дейност. Продуктово планиране. Производствено и оперативно планиране.

1.41. Инвестиционно бизнес-планиране. Етапи и подготовка на инвестиционния бизнес-план. Методи за оценка на инвестиционния бизнес план.

1.42. Системи по качество - видове стандарти, елементи на системата, структура на наръчника по качество, одит и видове одити. Национални и международни стандарти от серията ISO 9000. Тотално управление на качеството – TQM.

1.43. Управление на човешките ресурси (УЧР) - същност и основни характеристики. Основни понятия и модели за УЧР. Влияние на глобализацията и развитието на информационните технологии върху УЧР. Мястото на човешките ресурси сред вътрешните фактори на организацията.

1.44. Планиране на човешките ресурси – същност, значение и основни дейности. Информационна система за човешките ресурси – компоненти и изисквания. Методи за прогнозиране и баланс на търсенето и предлагането на персонал в организациите. Стратегия и политика по УЧР.

1.45. Мотивиране на човешките ресурси в организацията – същност, мотивационни теории и модели. Потребности на личността – ранжиране и варианти за тяхното задоволяване. Обогаляване на труда - изисквания и техники.

1.46. Получаване на човешките ресурси. Набиране – основни дейности, източници и фактори на влияние. Подбор на персонала – процедури, критерии и методи. Въвеждане на персонала в организацията – значение, етапи и техники.

1.47. Оценяване на трудовото изпълнение на персонала - същност, цели и етапи. Методи и критерии за оценка. Видове системи на заплащане и условия за тяхното прилагане.

1.48. Социологически механизъм на конфликта - същност, параметри и продължителност. Видове конфликти. Основни принципи, цели и изисквания към управлението на конфликтите.

1.49. Управление на конфликтите. Възможни стратегии за излизане от конфликти. Ролята на третата страна, арбитражната институция и воденето на преговори, като възможност за решаване на конфликтите.

1.50. Основни направления на логистичната концепция и логистичните вериги. Отчитане на потребителската стойност. Спазване на принципите на системния подход. Отчитане на сумарните разходи. Развитие на логистичното обслужване. Отчитане на логистичната ефективност.

1.51. Основни системи в логистичния мениджмънт – управление на поръчките, складиране, опаковане, транспорт. Същност, специфични задачи, планиране, организация и управление на процесите за всяка от системите.

1.52. Пазар – същност и функции. Видове пазари (съвършена конкуренция, монополистична конкуренция, олигопол, монопол) – същност и характерни особености.

1.53. Пазарно търсене и пазарно предлагане. Равновесие, равновесна пазарна цена. Ценова еластичност на търсенето.

1.54. Инфлация. Безработица.

1.55. Бюджет и бюджетна политика - същност, видове и принципи на изграждане. Бюджетен период и бюджетна процедура.

1.56. Комуникациите в управленската дейност – същност. Комуникативни стратегии при решаване на конфликти – съперничество, сътрудничество, компромис, избягване, приспособяване.

1.57. Подсистеми на логистиката. Управление на поръчките. Управление на запасите. Складиране. Опаковане. Транспорт.

1.58. Влияние на управленските подходи и концепции върху мениджмънта на логистичната верига. Концепция за фокусиране върху пазара, върху ресурсите, конкуренция по време.

1.59. Зависимости между секторите на материалното производство и функциите в логистичната верига. Пространствено разположение на логистичните вериги, координиране и контрол. Логистична стратегия на спекулацията. Логистична стратегия на отлагането.

ВТОРИ РАЗДЕЛ. “МЕНИДЖМЪНТ НА ТУРИЗМА”

2.1. Поява и развитие на туризма. Туристически ресурси. Видове туризъм. Особенности на туристическата индустрия.

2.2. Туристически продукт – същност и особености. Управление на туристическите продукти. Туристическо търсене и предлагане.. Качество на туристическото пътуване като туристически продукт. Критерии и показатели за качество на туристическото пътуване.

2.3. Туристическо предприятие – същност, особености, видове. Управление и конкурентоспособност на туристическото предприятие. Управление на ресурсите, обезпечаващи производството и предлагането на туристическото предприятие.

2.4. Управление на туристическия бизнес – изграждане, развитие и тенденции. Състояние в условия на глобализация. Туристически бизнес и виртуална среда. Управление на финансово-икономическата стабилност, на приоритетите, на финансовите потоци в туристическото предприятие. Показатели за финансова ефективност.

2.5. Рекламата в туристическия бизнес – ефекти и ефективност. Особенности на рекламата в Интернет.

2.6. Управление на хотелиерството. Еволюция на хотелиерството. Характеристика на хотелиерството като основна стопанска дейност в туризма. Предпоставки за развитие на хотелиерството в България.

2.7. Хотелиерски заведения – същност, диференциране, типизиране и категоризиране. Видове места за настаняване. Явлението „тайм шеър“. Категоризиране на местата за настаняване.

2.8. Хотелиерски вериги – същност, значение и видове. Управление на хотелиерските вериги. Франчайзинг в хотелиерството – същност и значение.

2.9. Хотелиерски услуги – същност, значение и видове. Основни и допълнителни хотелиерски услуги. Качество на хотелиерските услуги.

2.10. Хотелиерско обслужване. Технология на хотелиерското обслужване. Технология на обслужването на рецепция. Технологичен цикъл на камериерското обслужване.

2.11. Управление на хотелиерските заведения. Организационно структуриране в хотелиерството. Основни функции в управлението на хотела. Анализ на дейността на хотела.

2.12. Управление на ресторантьорството – същност, особености и тенденции. Разновидности на възможностите за хранене. Ресторантьорски вериги. Франчайзинг в ресторантьорството – значение и състояние.

2.13. Ресторантьорски продукт – същност и основни черти. Особенности на ресторантьорството като основна стопанска дейност в туризма. Кулинарно производство – същност, значение, организация и качество на продукцията. Качество на кулинарната продукция. Сборници с кулинарни рецепти – творчество на световноизвестни литератори, артисти и политици.

2.14. Управленски решения и дейности в ресторантьорството. Проектиране и пространствено ситуиране на заведенията за хранене и развлечения. Технологично проектиране и интериорни решения в ресторантьорството.

2.15. Особенности на управлението на човешките ресурси в ресторантьорството. Изисквания и критерии за заемане на длъжностите в заведенията за хранене и развлечения.

2.16. Икономика на ресторантьорството. Приходи, разходи и цени в ресторантьорството. Финансово – счетоводен контрол в ресторантьорството.

2.18. Ресторантьорски заведения – диференциране и типизиране на ресторантьорските заведения. Категоризиране. Технически прогрес. Мрежа на ресторантьорските заведения.

2.19. Ресторантьорско обслужване – същност, особености и значение. Управление на ресторантьорското обслужване. Допълнителни ресторантьорски услуги. Култура на ресторантьорското обслужване – същност, значение, критерии и показатели.

2.20. Организация на маркетинга и система за управленски контрол в туристическите фирми. Принципи за ефективна организация и контрол на маркетинговата дейност в туристическите предприятия.

2.21. Ресторантьорски франчайзинг. Видове франчайзинг. Мултифранчайзинг, плурифранчайзинг, мастер франчайзинг в ресторантьорството - особености и фактори.

2.22. Туристическа агенция – същност и определение. Класификация, роля и значение на туристическите агенции. Управление на туристическите агенции. Основни дейности на туристическата агенция. Предшественици на съвременните туристически агенции. Приносите на Томас Кук в развитието на съвременните туристически агенции. Особенности и тенденции в развитието на туристическите агенции в България.

2.23. Туроператорска (организаторската) дейност – характеристика, функции и задачи на туроператорите. Управление на туроператорската дейност. Организиране и планиране на туристическите пътувания с обща цена. Организация на продажбите на туристическите пътувания с обща цена. Провеждане на организираните туристически пътувания с обща цена.

2.24. Турагентска (посредническата) дейност – характеристика, съдържание, функции и задачи на туристическите агенти. Управление на турагентската дейност. Организация на агентската дейност. Организация и технология на дейността на бюрата на туристическата агенция

2.25. Транспортна дейност в туризма – същност и роля на пътническият транспорт. Определение и съдържателна характеристика на туристическия транспорт. Управление на транспортната дейност в туризма. Пътнически железопътен транспорт в България – развитие, проблеми и перспективи. Пътнически автомобилен транспорт в България – развитие, проблеми и перспективи. Пътнически воден транспорт в България – развитие, проблеми и перспективи. Пътнически въздушен транспорт в България – развитие, проблеми и перспективи.

Конспектът за Държавен изпит е утвърден от катедра „Администрация и управление“ с Протокол № 9/ 26.05.2015 г.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. **Алексиева, Й. Ст. Стаматов**, авторски колектив. Наръчник по ресторантьорство и хотелиерство. Проектиране и дизайн. С., РААБЕ. 2001.
2. **Ангелов. Д., Желязкова Д.** Стопанска логистика. Изд. „Наука и икономика”-Варна, 2007.
3. **Антонова Д.** „Иновации и обществено развитие”. А-Груп – Русе. 2008.
4. **Анастасова, Л.** Маркетинг на туристически продукт - комуникационна политика в туризма и услугите. Екс-прес, Габрово, 2010
5. **Анастасова, Л.** Маркетингови изследвания в туризма: (Приложни аспекти на офлайн и онлайн изследванията), Екс-прес, Габрово, 2013
6. **Бобин, А. Л. Чередникова, В. Якомович.** Управление иновациями в организациях. ОМЕГА - Л, 2008
7. **Беловиене, А., Р. Киндерис, Ф. Уилямсън, Т. Иванов, К. Ортин,** Наръчник по управление на събитията. ВСУ „Черноризец Храбър”, Варана, 2009.
8. **Бодурова, П.** Организационният профил като средство за анализ на организациите. Варна, УИ на ВСУ „Ч.Храбър”, 2009.
9. **Бодурова,П., Г.Желязкова.** Ръководство за упражнения по организационно поведение. ВСУ „Ч.Храбър”, Университетско издателство, 2010.
10. **Бодурова,П., Г. Желязкова.** Организационно поведение. Варна, УИ на ВСУ „Ч.Храбър”, 2009.
11. **Бодурова, П.** Стратегиите в управлението на фирмите. Варна, УИ на ВСУ „Ч.Храбър”, 2007.
12. **Василева, В.** Хотелиерство. Химера, Шумен, 2012.
13. **Великова, М.** Публично-частни партньорсва. Аутсорсинг. Издание на ВСУ „Черноризец Храбър”. В., 2008. – 134 стр.
14. **Великова, М.** Политики и практики в местното самоуправление. (Местна финансова и инвестиционна политика). Издание на ВСУ „Черноризец Храбър”. В., 2008.
15. **Владимиров, В.** и колектив. Макроикономика. Стено. Варна, 2005.
16. **Владимирова, К.** и кол. Стратегическо управление и стратегическо планиране. УИ “Стопанство”. София, 2005.
17. **Генова, Ж.** Социология. За студенти по социални и стопански науки, администрация и управление.(второ преработено и допълнено издание). Университетско издателство „Паисий Хилендарски”.П., 2009
18. **Герчева-Несторова, Г.** Психология в управлението – комуникативен разрез – 1. УИ на ВСУ. В., 2004.
19. **Герчева-Несторова, Г.** Психология в управлението – комуникативен практикум – 2. УИ на ВСУ. В., 2005.

20. **Герчева-Несторова Г.** Социални комуникации – междуличностна парадигма. УИ на ВСУ „Ч. Храбър”. В., 2012.
21. **Голдблат, Дж.** Специални събития. Изд. „Рой Комюникейшън”, 2006
22. **Дайле, А.** Практика контроллинга. Финансы и статистика. Москва, 2001.
23. **Дамянов, Д.** Иновационна политика. ИНТЕРВЮ-прес. София, 2002.
24. **Дамянов, Д.** Иновации – технология, организация, управление, финансиране и политика. ПРИМАКС. Русе, 2009.
25. **Дамянов, Д.** Методика за разработване и оценка на инвестиционни проекти. ТУ-София, 2002.
26. **Дамянов, Д.** Методика за определяне степента на иновативност на продукти и процеси. ТУ - София, 2003.
27. **Дамянов, Д.,** Иновационна политика, Интервю прес, С., 2002,
28. **Димитров, Д.** Управление на конфликта. ИК “Марица”. С. 2005.
29. **Димитров, Н.** Планиране и Прогнозиране, Учебно пособие, изд.на ИУ – Варна, 2008 г.
30. **Димитров, Н.** Стратегическо управление, Учебник, изд.на ВУ „Бизнес Колеж по администрация и управление,, Варна , 2007 г.
31. **Димитров, Н.** Теория на управлението, Учебник в съавторство, А.Станчева, Н.Димитров и др.,изд.”Наука и икономика”, Икономически университет. Варна, 2010.
32. **Димитров, Н.** Кратка енциклопедия по Корпоративно ръководство, в съавторство – Йор. Коев,,Ст. Вачков, Н. Димитров и др. ,изд.”Издателска къща Стено,, Варна, 2011.
33. **Димов, И.** и колектив. Обща икономическа теория. Нова звезда. 2009.
34. **Добинс, Р. Ст. Уит.** Практически съвети по финансов мениджмънт. С., 1996.
35. **Дракър, П.** Новаторство и предприемачество-практики и принципи, изд.”Христо Ботев”, С., 1992.
36. **Дракър, П.** Мениджмънт за бъдещето. В., 1997.
37. **Димитров, И.** Логистичен мениджмънт. Мениджмънт на логистичната верига, УИ „Проф. д-р Асен Златаров”, Бургас, 2004
38. **Димитров, П. и др.** Логистични системи. Унив. изд. Стопанство, София, 2010.
39. **Доралийски, А.** Стратегически мениджмънт. НБУ, София, 2008.
40. **Дъбева,Т., Г. Луканова.** Ресторантьорство. Изд. „Наука и икономика”, Варна, 2011
41. **Дъбева, Т.** Хотелиерски и ресторантьорски франчайзинг. Наука и икономика, В., 2013
42. **Закон за туризма**, обн. ДВ, бр. 30 от 26.03.2013, изм. ДВ, бр. 9 от 03.02.2015.
43. **Зафирова, Цв.** Стратегическо управление. ИУ Варна, 2007.

44. **Иванов, Т.** Икономически анализ в публичния сектор. Поредица „Управление на промяната”, ИПОИ при БАН, Сдружение „Джордж Маршъл”, С., 2009.
45. **Илиев, Й.** Управление чрез мотивация. изд. ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна, 2010г.
46. **Илиев, Й.** Управление на човешките ресурси. изд. „Абагар”, 2007
47. **Илиев, Й.** Умението да мотивираме. изд. „Нова звезда”, София, 2005
48. **Илиев, Й., Ст. Колева.** Мотивацията – водещо предизвикателство в управлението на човешките ресурси. списание „Родопи”, бр. 1-2, 2009
49. **Илиев, Й.** Конкуренспособност и индустриална политика. трудове на УНСС, София, 2006
50. **Ишикава, К.** Тотално управление на качеството в Япония. ИК "Хр. Ботев", София, 1994
51. **Кадиева, С.** Технология на обслужването в хотела. Наука и икономика, Варна, 2010.
52. **Калинков, К.** Статистически методи в поведенческите и социални науки. НБУ, С. 2001.
53. **Каменов, К.** Основи на управлението. част II. Абагар. Велико Търново, 2004.
54. **Колектив ВСУ,** Основи на управлението, ВСУ, 2004.
55. **Коев, Й.** и др. Малкият бизнес 2003, проблеми и решения. Стено. В., 2003.
56. **Копринаров, Бр.** Хотелиерство и ресторантьорство, Шумен: Унив.издателство “Епископ Константин Преславски”, 2005.
57. **Коцев, Цв.** Маркетинг в туризма. Пл., 2011
58. **Кънев, М.** Микроикономика. Мартилен. 2009.
59. **Лесидренска, С.** Контролингът в производственото предприятие. Варна, 2007.
60. **Лесидренска, С., И. Димитров.** Възможности за приложение на метода на целевата себестойност при продуктови иновации. сп. Механика на машините, серия: Икономика и мениджмънт. ТУ – Варна, 7/2005.
61. **Линднер, Й., Г. Недева, Г. Трендафилова** и др., Предприемачество и мениджмънт. Дионис, С., 2007.
62. **Мадгерова, Р.** Предприемачество и малък бизнес в туризма. ИК “Интелект А”. Благоевград, 2004.
63. **Македонска, Д.** и др. Логистика. изд. ТУ – Варна 2005.
64. **Мирчев, А.** Производствен мениджмънт. “Принцепс”. Варна, 1996.
65. **Мирчев, М., Н.Миронова, К.Радев.** Организационно поведение. С., 2007.
66. **Митрополитски, К.** Предприемачество и дребен бизнес. ИК “Призма”, 2002.

67. **Наредба за категоризиране** на средствата за подслон, местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения, обн., ДВ, бр. 2 от 7.01.2005 г., посл. изм., ДВ, бр. 93 от 24.11.2009.
68. **Недялкова, А., З. Бауман, Д. Филипов.** Глобализъм, регионализъм и антиглобализъм. Изд. Албатрос. С., 2005.
69. **Недялкова, А.** Глобализацията – нищо фатално. УИ на ВСУ. Варна 2002.
70. **Недялкова, А.** Глобализация на икономиката и развитието. Модул 1. УИ на ВСУ. Варна, 2004.
71. **Недялкова, А.** Глобализация на икономиката и развитието. Модул 2. УИ на ВСУ. Варна, 2004.
72. **Недялкова, А.** Глобализация на икономиката и развитието. Модул 3. УИ на ВСУ. Варна, 2004.
73. **Недялкова, А.** Глобализация на икономиката и развитието. Модул 4. УИ на ВСУ. Варна, 2004
74. **Недялкова, А.** Ръководство за самоподготовка по УЧР, С.ИК „Люрен”, 1999.
75. **Недялкова, А.** Структурна реформа – социална политика и социална адаптация. УИ на ВСУ. Варна, 2002.
76. **Недялкова, А.** Управление на човешките ресурси. Варна, 1996.
77. **Неруш, Ю.М.** „Логистика”, изд. „Издателство Проспект”, М. 2006.
78. **Николаева, В.** Ръководство за семинарни упражнения по стратегически аспекти в управлението. ВСУ, Варна 2012.
79. **Николаева, В.** Стратегическа ориентация в развитието на бизнес организацията. ВСУ, Варна 2012.
80. **Овчарова, Сн.** УЧР при управление на събитията - тезиси по проект. PHARE, 2007. ISBN 978-954-715-372-1.
81. **Овчарова, Сн.** Ръководство за курсова работа по УЧР. Колор Принт, Варна, 2010, ISBN 978-954-760-160-4.
82. **Овчарова, Сн.** Организация и технология на управлението - тезиси, казуси, тестове. УИ на ВСУ, 2009. ISBN 954-715-269-6. (ВТОРО ПЕРЕРАБОТЕНО ИЗДАНИЕ).
83. **Овчарова, Сн.** Управление на човешките ресурси. изд. ВСУ, 2014.
84. **Павлов, П.** Държавното управление и администрацията в европейския контекст – ориентири на трансформация. – Варна: Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2007.
85. **Павлов, П., С. Михалева.** Концепцията “Електронно правителство” – същност, проблеми и перспективи. – Варна: Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2003.
86. **Павлов, П., С. Михалева.** Държавно управление и държавна администрация. – Варна: Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2008.

87. **Павлов, П., С. Михалева, Л. Павлова.** Стратегическо управление в публичния сектор. – Варна : Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2008.
88. **Павлов, П., Л. Павлова, С. Михалева.** Управление на публични проекти: В 2 ч. – Варна : Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2008.
89. **Павлов, П., Л. Павлова.** Структурни инструменти на ЕС. Приложение в България: Учебно помагало. – Варна: Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2011.
90. **Панайотов, Д., Б. Борисов.** Стратегическо планиране, Свищов, 2001.
91. **Парашкевова, А.** Публичен и бизнес мениджмънт и предприемачество. Насоки за промяна през XXI век., Варна, Университетско издателство на ВСУ „Черноризец Храбър”, ISBN 978-954-715-528-2, 2012.
92. **Парашкевова, А.** IT-аутсорсинг – модел за управление на информационни ресурси в административна среда, Варна, Университетско издателство на ВСУ „Черноризец Храбър”, Серия „Знание”, ISBN 978-954-715-513-8, 2012.
93. **Парашкевова, А.** Аутсорсингът в управлението на организацията – Годишник на ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна, год. XIII, т. XIII, ISSN 1310-800X, 2007, с. 194-243.
94. **Парашкевова, А.** Маркетингов план. Ръководство, В., Изд-во Колор-принт, 2011.
95. **Парашкевова, А.** Ръководство за семинарни упражнения по управление на иновациите, В., Изд-во Колор-принт, 2011.
96. **Парашкевова, Л.** Маркетинг. Колор-принт. В., 2004.
97. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова** Аутсорсинг, В., Изд-во Колор-принт, ISBN 978-954-760-168-0, 2008, 178 с.
98. **Парашкевова, Л.,** Малкият индустриален бизнес в глобалната икономика. УИ на ВСУ. В., 2004.
99. **Парашкевова, Л.** Държавно регулиране на иновационната дейност (релации малки и средни – големи предприятия), В., Изд-во Варненски свободен университет, ISBN 954-715-225-4, 2009, 212с.
100. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова.** Предприемачеството в глобалната икономика. Колор-принт, В., 2007.
101. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова** Ръководство за семинарни упражнения по предприемачество, Варна, Издателство Колор-принт, ISBN 978-954-760-123-9, 2007.
102. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова** Ръководство по аутсорсинг, Варна, Издателство Колор-принт, ISBN 978-954-760-187-1, 2009.
103. **Парашкевова, Л., А. Парашкевова** Ръководство за семинарни упражнения по маркетинг (тестове, казуси, задачи), Варна, Издателство Колор-принт, ISBN 978-954-760-175-8, 2009.
104. **Парушева, Т.** Социална психология и туристическо поведение, Второ допълнено и преработено издание, Издателство „Авангард Прима”, София, 2009

105. **Парушева, Т.** Управление на свободното време, Издателство „Авангард Прима”, София, 2009
106. **Парушева, Т.** Глобализация в туризма, Издателство „Авангард Прима”, София, 2010
107. **Паунов, М.** Организационно поведение. С. 2006.
108. **Панайотов и кол.** Основи на управлението. ВСУ. 2004.
109. **Пеев, П.** Икономика и мениджмънт в ресторантьорството. ИК “ЛЮРЕН”, С. 1998.
110. **Порязов, А.** Организация и технология на управлението, Унив. изд. ВСУ Черноризец Храбър, 2007.
111. **Порязов, А.** Въведение в теорията на мениджмънта – второ преработено и допълнено издание, унив. Изд. На ВСУ, 2007.
112. **Порязов А., В. Николаева., П. Ямукова.** Въведение в теорията на мениджмънта. Унив. Изд. на ВСУ „Черноризец Храбър” 2010.
113. **Порязов А., В. Николаева., П. Ямукова.** Основи на управлението. Унив. Изд. на ВСУ „Черноризец Храбър” 2010.
114. **Портър, М.** Конкументното предимство на нациите, Изд. къща “Класика и стил”, С., 2004.
115. **Рампли-Стърджън, Н.** Малък бизнес, голяма печалба! Изд. Амаг-Ах, 2007.
116. **Рибов М., М. Станкова, Пр. Димитров, Л. Гръчка.** Ресторантьорство и хотелиерство. първо издание, Изд. “Тракия-М”, С. 2007.
117. **Рибов М., Д. Тадаръков, Т.Парушева, М.Янева, Т.Тончева, Е. Великова.** Основи на туризма. Първа част, УИ. “Стопанство”, С., 2007, стр.315-357.
118. **Рибов М., Д. Тадаръков, Т.Парушева, М.Янева, Т.Тончева, Е. Великова.** Основи на туризма, втора и трета част. Унив.изд. “Стопанство”, С., 2007/2008
119. **Рибов М., М.Станкова, М.Блажева, С. Милева, Пр. Димитров, Е. Александрова, Е.Великова, И. Емилова, Л.Гръчка.** Туризмът в ерата на развлекателната индустрия. първо издание, Изд. “Тракия-М”, С., 2008.
120. **Рибов, М.** Туризмът в ерата на качеството. Тракия-М. София, 2003.
121. **Рибов, М.** Управление на конкурентоспособността в туризма. София, 2003.
122. **Славова, И.** Бизнес план, “Тилиа”ООД, 2001.
123. **Темелкова, М.** Контролинг. УИ на ВСУ. В, 2010.
124. **Темелкова, М.** Микроикономика. Макроикономика. ВСУ. Варна, 2011.
125. **Темелкова, М.** Семинарна тетрадка по микро и макроикономика. Колор принт. Варна, 2010.
126. **Темелкова, М.** Контролинг в производствената организация. Колор принт. Варна, 2010.
127. **Темелкова, М.** Контролинг в производствената организация – сборник с тестове. Колор принт. Варна, 2010.

128. **Темелкова, М.** Семинарна тетрадка по контролинг. Колор принт. Варна, 2011.
129. **Темелкова, М.** Управление на туристическото предприятие. Колор принт. Варна, 2010.
130. **Темелкова, М.** Управление на туристическото предприятие – сборник с тестове. Колор принт. Варна, 2010.
131. **Тодоров, Д.** Организация, технология и икономика на хотелиерството. Матком, София, 2011.
132. **Тодоров, К.** 25 казуса за предприемачи и мениджъри от практиката. НСКСТ, С., 1992.
133. **Тодоров, К.** Предприемачество и мениджмънт, Мартилен. С., 2004.
134. **Тодоров, К.** Предприемачество и дребен бизнес. изд. “Мартилен”, С., 1997.
135. **Тейлър, Ф.У.** Научното управление. 1989.
136. **Форд, Х.** Моят живот и моите успехи. С., Буларт-2000,1991
137. **Христов, С.** Стратегически мениджмънт. Стопанство, София, 2009
138. **Христова, Т., Симеонов, Хр.** Мениджмънт на човешките ресурси, В. 1993.
139. **Пипер, Р., К. Рихтер.** Мениджмънт. Управлението на прехода. С., 1993.
140. **Хейг, П. П. Джексън.** Как да правим маркетингови проучвания. Делфин прес, Бургас, 1990.
141. **Савов, Ст.** Световно стопанство. В.Търново, 1995.
142. **Савов, С.** Макроикономика. Свищов, 2002.
143. **Тодоров, Д.** Ресторантьорство. Изд. „Матком”, 2010.
144. **Тодоров, Ф.** Логистични комплекси. Тракия-М, София, 2011.
145. **Тончев, Ц., С. Милева.** Планиране и развитие на туризма. Тилиа букс. София, 2006.
146. **Федцов, Вл.** Култура ресторанного сервиса. Изд. „Дашков и К”, 2009
147. **Хаджиниколов, Хр.** Ресторантьорство и хотелиерство. УИ. “Стопанство”, С., 1996.
148. **Христов, С.** Основи на управлението, ИУ-Варна, 1997.
149. **Цоников, Г.** Тоталността в ресторантьорския продукт. сп. “Икономически алтернативи”, бр.6/2006.
150. Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, Как да започна собствен малък бизнес, С., 2007.
151. <https://eschool.vfu.bg/course/view.php?id=23>. УЧР
152. http://www.mi.government.bg/ind/doc_konk/Almanah2005.pdf
153. http://ec.europa.eu/enterprise/sme/innovation_bg.htm
154. <http://www.arcfund.net/fileSrc.php?id=2038>